HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אלא רבנן דאמרו לו. במתני' והכי אמרי ליה הואיל ואין כפרתן שוה ואין לך לב ב"ד מתנה שאם אבד בזה יקריב בזה לכפרה אחרת היאך הן קריבין: **ממאי דר' יהודה.** קאמר ליה דאית ליה נמי אין כפרתן שוה כר"ש ומשום לב ב"ד מתנה הוא דקא מותיב לה והכי קאמר ליה בשלמא כו': **דלמא ר"מ.** קאמר לה דאית ליה כפרתן שוה והכי קאמר ליה כו': **מאי עביד להו.** לתמידין שלא הוצרכו לצבור: **מקיצין בהן את המזבח.** כשהמזבח בטל מקריבין אותו עולה לנדבת צבור כדשמעינן ליה לר"ש דאמר במתני' [1] גבי שעיר שלא קרב בזה יקרב בזה משום טעמא דכולן באין לכפר על טומאת מקדש וקדשיו. אלמא אע"ג דלאו היינו דהיא כפרה גופה כיון דשייכא במקצתה קרב לה ה"נ אלו שלוקחו לצורך תמידין ולא הוצרכו יקרבו לקיץ המזבח שהרי נשים עולה הופרשו וקיץ נמי עולה הוא. ולקמן [ע"ב] מפרש מהו לשון קיץ: **מודה ר"ש בשעירי חטאות.** שנקטו מתרומת הלשכה של שנה זו וניתותרו כגון שעיר של ר"ח אדר שאבד ונמצא ביום שאינו ראוי ליקרב עוד לחובת צבור והרי הוא לקיץ המזבח מודה הוא שאין מקילין בגופו ליקרב הוא עולה אלא בדמיו שירעה ולכשיומס יקחו בדמיו עולה לקיץ המזבח: **אמר.** הוא גבי תמידים שלא הוצרכו קאמר ר"ש דמקילים בגופן דמעיקרא נשס עולה נלקחו והשתא נמי לעולה קרבי: **אבל הכא גזירה לאחר כפרה אטו קודם כפרה.** אי מכשרת חטאת צבור ליקרב עולה לאחר שנתכפרו צבור באחר ויתן זה לקיץ המזבח אתי לאכשורי נמי לעולה קודם כפרה שסתמו נשס חטאת עומד: **אף אנן נמי תנינא.** לר"ש דאין מקילים בגופי חטאות שניתותרו ואף שמקילין בדמיהן: **והשני ירעה.** במסכת יומא (דף סב.) גבי שני שעירי יום"כ שמת המשתלח והוצרכו להביא שני שעירים אחרים ולהגריל עליהם וישתלח האחד ונמצאו שניים נשס אחד מזוג ראשון ואחד מזוג שני אחד יקרב לשעיר הנעשה בפנים והשני ירעה ויפלו דמיו לנדבה שאין חטאת צבור מתה ומאן שמעת ליה דאמר אין חטאת צבור מתה ר"ש [לעיל יא:] וקאמר ירעה ולא קאמר יקרב לנדבה. וכל יפלו לנדבה דקאמר ר"ש בכל דוכתא לקיץ המזבח הוא: **אשם שמתו בעליו או שנתכפרו.** באחר דאילו בחטאת כי האי גוונא מתה באשם רועה דהכי גמרינן בהלכתא [תמורה יח.] כל שבחטאת מתה באשם רועה וכל הרועין דמיהן טופלים לנדבה שכן מדרשו של יהוידע הכהן במס' תמורה (דף כג.): **ר"א אומר ימות.** ר"א אית ליה אשם כחטאת לכל דבר אף שאם שחטו שלא לשמו פסול בפ"ק דזבחים (דף ב.) וכן לענין שאם נכנס דמו להיכל פסול [שם פא.]: **רבי יהושע אומר יביא בדמיו עולה.** בעל האשם יביא בדמיו עולה. והתם [תמורה כ:] מפרש והלא אף נדבה עולה היא מה בין דברי רבי יהושע לדברי חכמים אלא בזמן שהיא באה נדבת יחיד סומך עליה ושותטה ונסכיה קרבין משלו ובזמן שהיא באה נדבת צבור אינו סומך עליה (א) ונסכיה קריבין משל צבור: **אביא נמי הכי.** כדאמר לעיל מותרות לר"ש מקילין בהן את המזבח: **מה הן מביאין מן המותרות.** של צבור שנתותרו משנה לשנה: קין

שאני קטורת דלית ליה תקנתא ברעיה. תימה דה"ל למינקט תקנתא דתמידים והל"ל דלית להו תקנתא בקין למזבח שתקנה זו עושין בתמידין כדאמר בסמוך וי"ל דרכותא נקט דאפי' תקנה מועטת כזו אין בקטורת וא"ת לעיל (דף י:) דפריך רבה לרב חסדא ממתני' דמותר הקטורת אמאי לא משני הכי ויש לומר משום דרב חסדא אית ליה שאין לב בית דין מתנה בשום מקום להפקיע קדושת הגוף: **וממאי דר' יהודה היא.** תימה כי אתיא נמי כר' יהודה מני למימר שאני חטאת צבור דלית להו תקנתא ברעיה דהא ר' יהודה אמר לעיל כולם יימותו ומיהו עדיפא מינה קאמר דדלמא ר"מ היא ואפי' בהנך חיצונים דסכיחי לית ליה לב ב"ד מתנה עליהן:

מקיצין בהן את המזבח. תימה דבפרק התודה (מנחות עט: ושם) משמע דאזלי לרעיה דאמר ומי אית ליה לר"ש לב ב"ד מתנה עליהן והא א"ר אידי בר אבין א"ר יוחנן תמידין שלא הוצרכו לצבור לדברי ר"ש אין נפדין תמימים ומשני שאני התם דאית להם תקנה ברעיה וי"ל דהתם משום חטאות משני הכי דעיקר מילתא דר' יוחנן משום דדייק ממתני' דלית ליה לר"ש לב ב"ד מתנה אע"ג דא"ר יוחנן גמרא גמיר לה היינו דלרבנן נפדין תמימים אבל לדברי ר"ש ממתני' דייק וכן משמע מדנקט לדר"ש ולא קאמר ר"ש אומר ואגב דנקט לדברי ר"ש נקט נמי לדברי חכמים ואם תאמר וממתני' היכי מצי דייק דלמא הא דלא אהדר להו ר"ש לב ב"ד מתנה עליהן משום דלא איצטריך וי"ל כיון דגמיר ר' יוחנן דלרבנן אית להו לב ב"ד אי לאו דשמעי' לר"ש דלית ליה לא הוה להו לאקשויי לר"ש דאיתך הן קריבין:

אשם שמתו בעליו כו' אלא ש"מ גזירה לאחר כפרה אטו לפני כפרה. משמע דלאחר כפרה אפילו קודם ניתוק שרי מדאורייתא מדלא קאמר גזירה אחר ניתוק אטו קודם ניתוק משמע דליכא איסור אלא קודם כפרה והא דאמר בכל דוכתא [ג] דהלכתא גמירי לה דכל שבחטאת מתה באשם רועה אר"ת דרעיה דרבנן היא והלכתא לא גמירי אלא כל שבחטאת מתה באשם קרב עולה והש"ס דנקט רעיה לפי שתקנו אותה חכמים והעמידוה בה ואינה אלא מדרבנן כדמשמע הכא והכי נמי מוכח בפסחים בסוף פרק אלו דברים (עג. ושם) דאמר רב הונא א"ר אשם שניתק לרעיה ושחטו סתם כשר לעולה אלמא לא בעי עקירה אי הכי כי לא ניתק נמי פי' בשלמא אי בעי עקירה כו' מש"ה בעי ניתוק דעבוד רבנן היכרא דע"י כך יזכור לעוקרו אבל כיון דלא בעי עקירה לא ניתק נמי ומשני גזירה לאחר כפרה אטו לפני כפרה ותימה דבפ"ק דזבחים (דף ה: ושם) ובפ"ק דמנחות (דף ד. ושם) אמר רב הונא אשם שניתק לרעיה כו' ניתק אין לא ניתק לא מאי טעמא אמר קרא הוא בהוייתו יהא ופירש בקונטרס בהוייתו יהא עד שניתק וע"כ דרשה גמורה היא דקאמר התם אלא הוא למה לי ואר"ת דל"ג התם ניתק אין לא ניתק לא ובתמורה פרק אלו קדשים (דף יח. ושם) אינו בשום ספר [ד] ואפילו גרס ליה לא קאי דרשה דקרא לפרש טעמא דלא ניתק לא אלא אתא לפרש מאי טעמא כשר כששחטו סתם בלא עקירה אמר קרא הוא בהוייתו יהא כלומר באותה הוייתה שסופה להיות דהיינו עולה דהכי גמירי שקרב עולה באותה הוייה יהא מתחלה בלא עקירה ואף על גב דקרא קאי אהלכתא אשכחן כי האי גוונא בפ"ב דבכורות (דף טז. ושם) דמקיש דבר הבא ממעלה גרה פי' תמורת פסולי המוקדשים לדבר הבא ממפריסי הפרסה [ה] ה' חטאות המתות וגמר מהתם במיתה אף על גב דהתם הלכתא היא: **תניא נמי הכי מה הן מביאין בו'.** נראה דמייתי סייעתא דגזרינן אטו קודם כפרה מדלא קתני מה הן עושין מן המותרות אלא מה הן מביאין משמע מדמיהם אבל לא מגופן ובמותר חטאת ואשם מיירי ולא במותר עולה דסתם מותר בזבחים ובתמורה בחטאת ואשם מיירי:

עין משפט
נר מצוה

לט א מיי' פ"ז מהל' פסולי מוקדשין הלכה ב:
מ ב מיי' פ"ה מהל' עבודת יום"כ הל' טו:
מא ג מיי' פ"ד מהל' פסולי מוקדשין הלכה יד:
מב ד מיי' שם הל' טו:
מג ה מיי' פ"ד מהל' שקלים הלכה ט [וס"ב הלכה ג]:

מוסף רש"י

פר ושעיר של יוה"כ. שהן חטאות הפנימיות (לעיל יא:). **והפריש אחרים תחתיהם.** ומנכסיו בהן ואמר כך נמצאו האחדים (הוריות ג.). **וכן שעירי ע"ז.** לצבור שחטאו בע"ז בהוראת ב"ד, מביאין פר לעולה ושעיר לחטאת, כדכתיב בפרשת שלח לך, ואותו שעיר מתן דמו על הפרוכת ועל מזבח הזהב, כדאמר בזבחים בפרק ב"ש (שם). **והפריש אחרים תחתיהן.** ומצאו הרמשונים (יומא סה.). כולן ימותו. דלא דמו לשעירי הרגלים דתנן בהו במתניתין לא קרבו ברגל זה יקרבו ברגל אחר, אבל אלו אינן נאחזין עד יום הכפורים לשנה הבאה וכבר עברה לה שנה והוו להו מתרומה ישנה והלכך ימותו כדין חטאת שבפרו בעגלה, שהלכה למשה מסיני תמיד חטאתו מתות חוץ אחת מהן (לעיל יא:). **לנדבה.** לקין המזבח והיא קרויה נדבת צבור ובאה מן המותרות של כל הרשות האמורות בכל מקום (יומא נ.). **שאין חטאת צבור מתה.** וכי גמירי תמיד חטאות מתות ביחיד גמירי ((שם). ר' אליעזר אומר ימות. כל גדליו של ר"א היה עושה אשם כחטאת לכל דבר שנאמר (ויקרא ז) כחטאת האשם, וכן גבי שלא לשמו וכן גבי חטאת שנכנס דמה לפנים במסכת זבחים (י: פסחים עג.).